

CHRONOLOGIE

- chronologie matematická x historická
- chronologie křesťanská

Bláhová, Marie. *Historická chronologie*. Praha: Libri, 2001.

Gustav Friedrich. *Rukověť křesťanské chronologie*. Praha 1934 (Litomyšl: Paseka, 1997).

<http://www.mediaevum.de/kalender.htm>

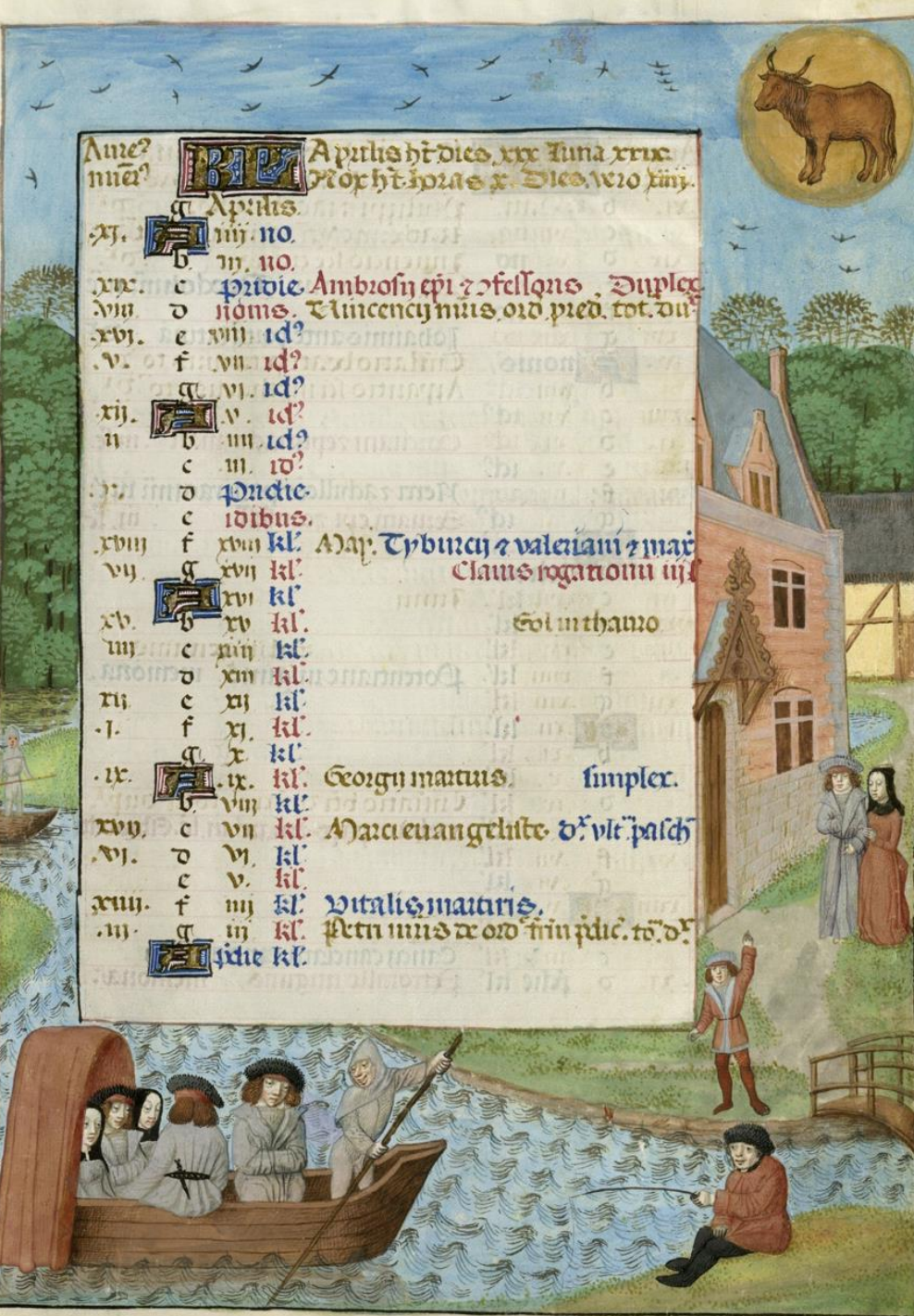
- 3 základní jednotky – den, měsíc, rok
- středověký kalendář:
  - juliánský kalendář
  - systém pohyblivých svátků
  - 24. 2. 1582 bula *Inter gravissimas* (A. Giglio / Lilius)
  - *annus correctionis* (jarní rovnodennost k 21. 3.)

ROK

- označování roků dle konzulů (později *anni pontificatus, anni creationis suae*)
- letopočty (éry)
  - od stvoření světa (*ab origine / creatione mundi*): 1. 1. 5502 př. K.
  - alexandrijský: 29. 8. 5493 př. K.
  - éra byzantská: 21. 3. 5509 př. K.
  - židovský počet: 7. 10. 3761 př. K.
- letopočet křesťanský (*anno Domini*) – 525 Dionysius Exiguus
  - *anno ab incarnatione Domini, anno dominice incarnationis, anno Cristi, anno Domini, anno a Nativitate Domini, anno Verbi incarnati, anno orbis redempti, anno salutis, anno Virginei partus* aj.

ROK – POMOCNÉ ÚDAJE

- indikce (*indictio, kaiserliche Zahl*): cyklus 15 let
  - řecká (byzantská), Bedova (císařská), římská (pontifikální) aj.
- konkurenty (*concurrentes*): I (neděle) – VII (sobota)
- epakty (*epactae, adiectiones lunae*): vzdálenost od novoluní
- zlatý počet (*cyclus, circulus decemnovennalis*): cyklus 19 let
- písmena nedělní (*litterae dominicales*): A–G

Isabella Breviary

Bruges ca. 1480

British Library, Additional MS 18851

ROK – DĚLENÍ

- rovnodennost – 2 části
  - studená část (sv. Václav, sv. Michal, sv. Havel, sv. Martin)
  - teplá část (sv. Matěj, sv. Řehoř, Velikonoce, sv. Jiří)
- čtyři roční období (*quarterium anni*)
- suché dny (*quattuor tempora, angariae, ieiunia legitima*):
  - středa a následující tři dny po 1. neděli postní, Letnicích, Povýšení sv. Kříže, sv. Lucii
- počátek roku:
  - 1. ledna (obřezání Páně, oktáva Narození Páně)
  - 1. března (*mos Venetus*)
  - 25. březen (*Annuntiatio sanctae Mariae*): calculus Florentinus x Pisanus
  - počátek Velikonoční
  - 1. září (Byzanc)
  - 25. prosinec

TÝDEN

- *hebdomas, hebdomada, septimana*
- neděle – *dies Dominica, feria prima* (ff I)
- pondělí – *feria secunda* (ff II)
- úterý – *feria tertia* (ff III)
- středa – *feria quarta* (ff IV)
- čtvrtek – *feria quinta* (ff V)
- pátek – *feria sexta* (ff VI)
- sobota – *sabbatum*

DEN

- *dies integer, naturalis (legitimus)*
- *dies usualis, artificialis*
- den tmavý – *media nox*

- podle římského kalendáře (Kalendy, Idy, Nony)
- průběžné počítání dle pořadí
- datování bononské:
  - *mense intrante, in introitum mensis*
  - *dies ultimus, penultimus, mense exeunte / stante / restante*
- podle svátků:
  - *die festo*
  - *vigilia, pervigilium, dies profestus*
  - *vigilia vigiliae, praevigilia*
  - *dies crastinus, cras festi, feria proxima*
  - *sequenti die*
  - *octavae (infra octavas, in octava, post octavam)*
  - *quindena*

HODINY

- poledne (*meridies*), pŕlnoc (*media nox*)
- *horae inaequales (temporales)*
- *horae canonicae*:
  - *matutinum*
  - *laudes*
  - *hora prima*
  - *hora tertia*
  - *hora sexta*
  - *hora nona*
  - *vespera, h. vesperarum*

CÍRKEVNÍ ROK

- 1. neděle adventní (27. 11. – 3. 12.)
- *dominica infra octavam Natalis Domini*
- 1. 1. svátek obřezání Páně (*circumcisio Domini*)
- 6. 1. Zjevení Páně (*epiphania Domini*), Tři králové
- *dominica I.–VI. post Epiphaniam*
- devět nedělí před Velikonocemi (*Septuagesima; Sexagesima; Quinquagesima* – masopustní; *Quadragesima* – půst = *dominica prima Quadragesimae...*)
- *hepdomada sacra / sancta* – pašijový týden
- **Velikonoce** (*Pascha, Ressurrectio, Pascha resurrectionis, hod Boží, Ostern*)
- *hepdomada alba* – bílý týden
- *dominica prima, secunda ... sexta post Pascha*: pátá neděle = *dominica Rogationum*; neděle po 6. neděli = hod Boží svatodušní / Letnice (*Pentecostes*)
- mezi Letnicemi a 1. nedělí adventní – 23 až 28 nedělí (*dominicae aestatis, aestivales*)

Aquari.

Januari.

Prima dies mensis i septima truncat ut culis.

Mo haice horae .16. Dies .6.
Lange enim cruce du luna videt. affu. Inlere in ptas exal
suo erige fixe hie capre ut ad locu in 20. d. Luna di fuit in
aquo xpi dicit ca. d. hunc bonu i sanguis mune mali medici erit.
De q. h. stelle ponit h. mo 10. a quo a. p. aq. p. ea q. f. a. f. c. d.
a. f. f. a. f. e. mensib.

xix	18	17	a	1	ij	6	25	e	10	an	
viii	9	28	b	2	xij	14	24	e	19	Post	
			c	3	j.	0	24	e	19	ca	
xxv	16	9	d	4	ja			f	20	fab	
xv	14	26	e	5	nue	ix	4	16	21	aug	
xiii	20	20	f	6	e	xxv	1	20	22	vin	
ij	0	22	g	7	a pth			b	23	con	
			a	8	fi	vij	12	15	e	20	ppm
			b	9	bi	xxij	16	21	e	24	grau
x	14	32	c	10	ren aq.!	ij	21	40	e	26	pa
xviii	1	24	d	11	di			f	27	uo	
vij	21	26	e	12	ant	xv	17	21	a	29	la
			f	13	of			b	30	lu	
			g	14	fe	ixe	6	41	e	31	me
xx	16	19	a	15	ti						
			b	16	mar						

Cisioján

Speculum humanae salvationis

Copenhagen, Det Kongelige
Bibliotek, GKS 79 2, 7r